

DZIENNIK XI. ZJAZDU LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH W KRAKOWIE

Członkowie Zjazdu otrzymują „Dziennik“ bezpłatnie. Nadto nabywać można „Dziennik“ w Biurze dzienników J. Hopcasa i A. Salomonowej (Sławkowska 2) po 30 hal. za zeszyt.

Zamknięcie Zjazdu.

Dzisiaj o godz. 9 rano odbędzie się drugie plenarne posiedzenie w salach Starego Teatru.

Porządek dzienny:

1. Odczyt Dr. Heliodora Świącickiego: O estetyce w medycynie.
2. Wybór delegacji.
3. Zmiana ustawy Zjazdowej według wniosków Delegacji.
4. Wniosek zarządu Zjazdu co do przyszłego Zjazdu.
5. Wnioski Delegacji oraz wnioski Sekcji.
6. Resumé przewodniczącego i zamknięcie Zjazdu.

CZŁONKOWIE DELEGACJI stałej, którą ma wybrać II. ogólne posiedzenie, zbiorą się natychmiast po posiedzeniu na estradzie prezydyjalnej dla ukonstytuowania się.

HELIODOR ŚWIĄCICKI.

O estetyce w medycynie.

Prawu estetycznemu podlega nasze życie organiczne. Jego narządy fizjologiczne i harmonijnie sprawne są tem dokładniejsze i organiczniej wykształcone, im doskonalszym, im wyższym jest rozwój w poszczególnych jego częściach i cząstkach. Z chwilą, gdy choć jedna cząstka organizmu niedomaga, zachoruje, znamię choroby udziela się wszystkim funkcyom ustroju. Człowiek chory przedstawia stan estetycznie nie piękny, bo w nim jest rozdźwięk i rozstrój. To też wszystkie wykłady na obecnym Zjeździe wychodziły z jednej idei: jak należy nam lekarzom, stojącym także na straży piękna, z rozdźwięku i zamętu w ustroju dawniejszy przywrócić rytm, koloryt, melodyę i harmonię.

Karol Libelt powiada o człowieku, że »jest początkiem i końcem sztuk pięknych, jest ich ześrodkowaniem. Jestto chodząca architektura, chodzące snycerstwo i malarstwo. Bo człowiek jest mieszkaniem i przybytkiem ducha, jest cielesną jego postacią, jego posągim, jest jego kolorowym obrazem; w nim jest poezja i melodia«.

Budowa ciała ludzkiego jest tak przedziwna, że celo-

Rezolucye.

Plenarnemu posiedzeniu zostaną dziś przedstawione następujące rezolucye:

Rezolucya sekcji prasy lekarskiej

Zjazd wyraża gorące uznanie temu odłamowi prasy codziennej, który przyczynia się do popularyzacji higieny przy pomocy sił fachowych.

Rezolucye połączonych sekcji nauk biologicznych.

Zjazd wyraża przekonanie, że wyniki badań naukowych nie powinny być publikowane w codziennych pismach, czy to w sposób wyraźny, czy — co gorsza — kryptogramami, zanim zostaną przedłożone jakiejś naukowej korporacji dla opublikowania w pismach fachowych.

Rezolucye sekcji zdrowotności publicznej.

1) Zjazd, uznając ogromną doniosłość wychowania młodzieży wyraża przekonanie, że sprawy te powinny być powierzone siłom fachowym, których uzasadnione postu-

wość w niej dostosowuje się w sposób niezrównany do wymagań estetycznych.

Zdrowy człowiek jest żywym arcydziełem, najwznioślejszym stworzeniem na ziemi, podobieństwem bożem. Zadaniem lekarza jest czuwać nad tem arcydziełem, usuwać choroby i, ile możności, im zapobiegać.

Medycyna jest bezwątpienia nauką, ale spełnianie zawodu lekarskiego, opiekowanie się chorym jest i było zawsze sztuką.

Chory jest rozbitkiem, którego ratunkowy posterunek wiedzy nie zawsze może ocalić. Szczęśliwym jest lekarz, który tyle ma zrozumienia dla sztuki lekarskiej, że w takiej, właśnie najtrudniejszej sytuacji zdoła przez wpływ estetyczny, przez preponderancję swojej osobistości odjąć chorobie jej straszliwy charakter i nawet na nieuniknionej śmierci wycisnąć znamię, z nią nas jednające. Dlatego artystyczno-estetyczne wykształcenie lekarza powinno równym postępować krokiem z jego wykształceniem intelektualnem.

Wewnętrzne odczuwanie uczuć bliźniego jest właściwym środowiskiem wszelkiego współczucia estetycznego, bez którego nie można sobie pomyśleć prawdziwego lekarza. Nieraz lekarz zapomina o sobie samym, aby współcierpieć z cierpiącymi pacjentami i być »dla tych, co nadzieję stracili, nadzieją«.

laty wymienione są w rezolucjach sekcji zdrowotności publicznej.

2) Zjazd uznaje ochronę macierzyństwa w najszerszym tego słowa znaczeniu za przykładem krajów zachodnich, za konieczny postulat do urzeczywistnienia w najbliższej przyszłości.

3) Zjazd uchwała, by lekarze popierali walkę z alkoholizmem i gruźlicą, uznając ją za ważny postulat higieny społecznej.

Rezolucya sekcji nauk ścisłych.

Zjazd lekarzy i przyr. uważając zbadanie magnetyzmu ziemskiego na ziemiach polskich za jedną ze spraw pierwszorzędного znaczenia, uprasza Akademię Umiejętności o wzięcie w opiekę tej sprawy.

Rezolucye połączonych sekcji botanicznej i rolniczej.

Uprasza się stałą Delegację zjazdów, aby dążyła do a) zabezpieczenia zabytków przyrody od zniszczenia a nawet uszkodzenia, b) umożliwienie rychłego i dokładnego zbadania i opisanie kraju pod względem przyrodniczym, c) zapoznawania kół ludności młodzieży z zabytkami przyrody w kraju naszym i koniecznością ich ochrony.

Rezolucye sekcji zoologiczno-anatomicznej.

Jedną z nader pilnych potrzeb naukowych jest uzyskanie miejsca do pracy dla biologów narodowości polskiej na stacyi neapolitańskiej.

Rezolucye sekcji mineralogicznej.

1) Zjazd uznając założenie wyższej uczelni naukowej górniczo-hutniczej za bardzo ważną i pilną potrzebę naukową i gospodarczą, zwraca się do czynników miarodajnych z gorącą prośbą o wyjednanie u władz jak najrychlejszego kreowania Akademii górniczo-hutniczej w kraju, uważając Kraków za jej najodpowiedniejszą siedzibę.

2) Zjazd przypomina konieczność jak najrychlejszego

powołania do życia krajowego zakładu geologicznego w Galicyi.

3) Zjazd uznaje założenie Muzeum przyrodniczego ziem polskich w Krakowie za pilny postulat narodowy i odwołuje się do społeczeństwa o poparcie materialne i o wspieranie Towarzystwa muzealnego.

Rezolucya sekcji weterynaryi.

Zjazd uważa za konieczne, aby miarodajne czynniki poświęciły więcej uwagi sprawie szerzenia się gruźlicy u zwierząt domowych i obmyśliły jak najrychlejsze środki mające na celu ograniczenie i skuteczne zwalczanie tej choroby.

Rezolucya sekcji okulistycznej.

Zjazd uważa za konieczne zakładanie lecznic dla chorych na jaglicę.

KOMITET GOSPODARCZY ZJAZDU zwraca się do wszystkich tych Panów prelegentów, którzy nie złożyli jeszcze krótkich streszczeń swoich odczytów, aby uczynili to bezwzględnie, bo druk pamiętników Zjazdu rozpocznie się natychmiast po Zjeździe i niedoręczone streszczenia odczytów nie będą mogły być w »Pamiętniku« pomieszczone z wielką szkodą dla ogólnego obrazu Zjazdu i jego prac. Przypominamy, że streszczenia nie mogą przenosić 40 wierszy druku, czyli około 300 słów.

REFERENT »Wiener Medizinische Wochenschrift« uprasza pp. Referentów o nadsyłanie autoreferatów, w celu dania mu możności streszczenia odczytów i dyskusyi w tygodniku wymienionym, pod adresem:

Dr. Zdzisław Reich, Wiedeń IX. Währingerstr. 13a (Neurolog. Institut).

Z miłości ku chorym jest lekarz psychologiem, uczonym, poetą, mówcą, dyplomatą, filantropem, artystą. Aby tem wszystkiem być, potrzeba przemożnego panowania nad sobą, silnego charakteru, energii i doskonałego wykształcenia zawodowego. Do tego jest zdolny tylko człowiek zdrowy na ciele i duchu oraz umysł, szerokie obejmujący widnokręgi.

Zewnętrzna postać lekarza powinna być beznaganną. Jego sposób mówienia, głos i ruchy powinny mieć znamiona powagi kapłańskiej. Jego formy towarzyskie winny być poważne i szlachetne, odznaczać się skromnością a przytem pewną dumą w dobrem tego słowa znaczeniu. Gorączkowość i zbytńia skwapliwość psują wewnętrzną harmonię. Zewnętrzny spokój i równowaga zdradzają wewnętrzne skuciepienie.

Lekarz winien chorego starać się ujmować swoją prostotą, koić swoją pogodą, wzbudzać w nim zaufanie do siebie. Zaufanie chorego do lekarza ułatwia skuteczność opieki lekarskiej. To zaufanie staje się niejako środkiem sugestyi.

Każdemu z ludzi dla zdrowia i siły życia potrzebne są ciepło i słodycz z serca drugiego czerpane. Ukazywanie choremu mirażu choć dalekich nadziei jest wprost konieczne. Lekarz nieodzownie winien ukazywać mu fata mor-

gana uzdrowienia; niech chory widzi zawsze przed sobą bliski gaj palmowy zdrowia, bliski ruczaj ulgi, oazę ukojenia cierpienia.

Prawdziwe estetyczne wrażenie wywołuje wyrozumiałość, pobłażliwość, cierpliwość. Kto umie estetycznie panować nad sobą, aby wywierać wpływ na innych, ten tłumi w zarodku wszelkie możliwe objawy swojego gniewu lub niecierpliwości.

Lekarz ma mieć niejako władzę nad chorym, przez psychiczne wpływy wzbudzać w nim siłę, któraby się przyczyniała do pokonywania słabości, do przewyciężenia bólu, do odpornego usposobienia względem choroby. Promiowanie wewnętrznej siły ma i u nas lekarzy doniosłe znaczenie. Wiemy nadto, że do skutecznego wpływu lekarstw jako środka sztuki lekarskiej przyczynia się natura sama, i że silna natura przewycięży nieraz ciężką chorobę. Znając tedy tę wielką pomoc siły odpornej, powinniśmy ją zaprzędz w rydwan sztuki naszej i wzbudzać w chorym taką siłę, która może nawet tam pomoże, gdzie się okazują zawodnemi środki, podane przez naukę.

Nie zdołaliśmy jeszcze zgłębić wszelkich tajników natury, aby umieć sobie zdać dokładnie sprawę z wyzdrowienia niejednego chorego, które się wydawało nieprawdopodobnem, albo też z braku skuteczności lekarstw w nie-

Informacje.

Zeszyt piąty »Dziennika Zjazdu«. Z powodu nawalu materiału, redakcja postanowiła wydać jeszcze piąty zeszyt »Dziennika Zjazdu«, który wyjdzie za kilka dni i będzie rozesłany wszystkim uczestnikom Zjazdu.

Z towarzyskiego życia Zjazdu. Przez całe wczoraj, w upalny dzień, toczyły się ożywione obrady w Collegiach i klinikach. Po obiedzie zgromadzili się uczestnicy na dziedzińcu Biblioteki Jagiellońskiej, gdzie odbyła się wspólna fotografia.

Wieczorem, po ukończeniu prac sekcyjnych, zaroily się salony Starego Teatru, gdzie prezydent i Rada m. Krakowa podejmowali uczestników Zjazdu. Raut był wspaniałym, zebraniem wykwiłtne. Honory gospodarzy czynili w zastępstwie bawiącego w parlamencie Dr. Lea obaj wiceprezydenci Dr. Szarski i Sare wraz z całym zastępem radców miejskich. Dobrze po północy opustoszały dopiero sale gmachu przy Placu Szczepańskim.

Dzisiaj wieczorem odbędzie się drugie przedstawienie »Szopki krakowskiej« dla tych, którzy we środę dojechać się nie mogli do sali Starego Teatru. Początek o godzinie 8 i pół. Wszystkim uczestnikom Zjazdu rozesłano zaproszenia; kto by go nie dostał, zechce się zgłosić w sali restauracyi Starego Teatru (wejście od ulicy Jagiellońskiej).

Prof. Bujwid zawiadania chcących brać udział w wyjeździe do Drezna i oglądnięciu wystawy, że uczestnicy zbiorą się na wystawie w pawilonie austriackim w Dreźnie dnia 25 lipca br. o godz. 4 popoł. poczem nastąpi zwiedzanie różnych działów wystawy i objaśnianie urządzeń w ciągu 2—3 dni. Mieszkania dość łatwo uzyskać na miejscu. Odjazd z Krakowa o g. 11 po cięgiem idącym na Wrocław.

Zwiedzanie Zakładu higieny, wyrobu surowic leczniczych, i szczepień przeciw wścieklicznie prof. Bujwida — jakoteż zakładu badania środków spożywczych, odbędzie się w piątek od 8—9 rano. Punkt zborny w Zakładzie higieny, ul. Lubicz 42 o 8 rano.

jednej chorobie, któreby powinny, naszym zdaniem, działać skutecznie.

Łagodność i cierpliwość lekarza, połączona ze staranną jego troskliwością o zdrowie chorego ma wywołać przed pacjentem estetyczny obraz człowieka idealnie dobrego. Jak arcydzieło sztuki przedstawia nam ideał, tak lekarz ma w całym swoim postępowaniu być dla chorego ideałem. Chory ma przejąć coś z jego ducha, poddać się jego władzy, aby odzyskać zdrowie.

Podobnie jak celem arcydzieła artysty jest piękno obok prawdy i dobra, tak i lekarz dąży do przywrócenia człowiekowi, przedmiotowi swojej sztuki, pierwotnego piękna.

Piękną jest budowa ciała ludzkiego. Ale kalectwo lub choroba oszpecić je może. Lekarz przywraca więc kształt prawidłowy złamanej ręce lub nodze, prostuje członki skrzywione, przeszczepia nerwy i mięśnie, usuwa szpetne wyrzuty i przywraca choremu wygląd zdrowy, co jest najprzedniejszym zadaniem estetyki w medycynie.

Rozwesela się serce lekarza, gdy on sam lub którykolwiek z jego kolegów odkryje przy badaniu naukowym prawdę dotychczas nieznaną, gdy stwierdzi skuteczność jakiego nowego środka lekarskiego, gdy uzbroi się w nową a dzielną broń w walce przeciwko temu wrogowi ludzko-

Zjazdy higienistów polskich. We środę o godz. 7¹/₄ wieczór odbyło się w Tow. lekarskim posiedzenie Komitetu w celu ustalenia miejsca, gdzie się ma odbyć i zjazd higienistów polskich. Obecni Inżynierowie: Bieliński, Bitschan, Adelman, Horoszkiewicz, Król, Stadtmüller, L. Nitsch; lekarze: Dr. Mikołajski, Gralewski, Panek, Janiszewski, Prof. Bujwid, R. Nitsch.

Przewodnictwo objął prezes Tow. techn. w Krakowie radca Horoszkiewicz. Przemawiali Dr. Janiszewski, Mikołajski, Panek, Grabowski, Bujwid, L. Nisch, R. Nitsch, nastąpiło resume przewodniczącego inż. Horoszkiewicza poczem jednogłośnie uchwalono wniosek p. inżyn. L. Nitscha tej treści:

»Najbliższy zjazd higienistów polskich ma się odbyć we Lwowie w r. 1913. Na wypadek gdyby do połowy października br. okazało się, że we Lwowie nie byłoby dla zjazdu sprzyjających warunków, zjazd odbędzie się w Krakowie w r. 1914«.

Walne zgromadzenie Towarzystwa stomatologów polskich odbyło się wczoraj. Wybór Wydziału pozostał prawie niezmiennym. Sekretarzem został Dr. Zaleski. Na zgromadzeniu wybrano komitet redakcyjny. Uchwalono wydawać pismo co kwartał.

* * *

Komitet Zjazdu otrzymał następujące depeze od Akademii Umiejętności w Zagrzebiu i prof. Maixnera z Pragi:

Slavnomu zboru poljskih liječnika i prirodnjaka u Krakovu.

Na postovani pozio Vas K XI zboru poljskih liječnika i prirodnjaka, čast je ovoj upravi izvijestiti Vas na osnovu zaključka vazreda matematičko-prirodoslovnoga od 12 julija o. g.: ova akademija zali, sto ne će ovaj put inoći prisustooovati ni jedan izaslanik ujezin; ali zato s jednako nepomuieniem ljubavlju pozdraolja visoko cijenjeni zbor i želi najbolji uspjeh radu njegovu.

U Zagrebu, 16 jula 1911.

Za Jugoslavensku akademiju znanosti i umjetnosti.

Predsjednik:
T. Sminklas.

Tajnik:

G. Manejlović.

ści, jakim jest choroba. Zapewne estetycznem nazwać można uczucie radości lekarza z takich powodów. Toż takie uczucie jest szlachetne, piękne i dobre.

Szczęśliwym czuje się lekarz za każdym razem, gdy widzi człowieka, któremu swoją sztuką przywrócił zdrowie. I to szczęście, które uczuwa lekarz, ma powien podkład estetyczny. Toż spoglądał lekarz przedtem na człowieka tego dotkniętego chorobą a teraz go widzi tryskającego życiem i zdrowiem. Ma przed sobą żywy obraz estetyczny, wywołany swoją sztuką.

Jeżeli lekarz doznaje wdzięczności od pacjentów, którzy odzyskali zdrowie, to oko jego zapłonie radością. Wdzięczność chorego, radość lekarza, to uczucia estetyczne, godne pędzla artysty lub rymów poety.

Gdybyśmy więcej, niż dotychczas uwzględniali estetyczną stronę naszej działalności, zapewne osiągnęlibyśmy niejednokrotnie skuteczniejsze rezultaty środków, wskazanych nam przez naukę.

Idealnie piękne, więc estetyczne pojmowanie zawodu, wzbudzi w nas większe do niego zamiłowanie.

Velecteny pane praesesi!

Srdečně jsem houdvren za cest, kterou Vám libilo, prokazati mi pozvanim na sjezd lékařů a přírodopytenti Polských a za jmenování mne cestným členem. Tesil jsem se, orele stisknouti ruku panum kolegum a přátelum nasim a velice toho lituji, ze volke překážky zabránily tomu, popozdraviti Polské ucence a byti svědkem stale vyrustajicicho rozmachu ve Polske vede lekarske a prirodopytecke. V dnuh preji skvely uspech sjezdu a volaje na brzsa shledani v Praze znamenam se, velecteny pane praesesi

Vam oddany kolega

Prof. Maixner.

Nadesłali jeszcze telegramy: rektorzy ze Lwowa ks. Jaszowski i Thullie, prof. Radziszewski z podziękowaniem za pamięć sekcji chemicznej. Znakomity uczony prof. Einstein z Pragi nadesłał bardzo serdeczną depeszę od sekcji fizycznej.

Sekcja prasy lekarskiej.

Sekcja prasy lekarskiej, będąca zarazem Walnem zebraniem Związku prasy lekarskiej polskiej, po zagajeniu przez gospodarza, prof. Ciechanowskiego, wybrała nowym przewodniczącym Dr Łazarewicz z Poznania, sekretarzami Doc. dr. Nowickiego ze Lwowa i Dr Rosenhaucha z Krakowa. W sekcji było reprezentowanych 12 z pośród 17 istniejących pism lekarskich. Rozpatrywano szereg tematów według następujących referatów:

1. Czystość języka w czasopismach lekarskich (Ref. Kwaśnicki, Kraków).

2. St. Ciechanowski (Kraków), J. Jaworski (Warszawa): Sprawozdanie z wyników uchwał sekcji, powziętych na X Zjeździe we Lwowie i w czasie zjazdu internistów polskich w Krakowie. Sprawa ewentualnych dalszych reform czasopiśmiennictwa lek. polskiego.

3. W. Szumiański (Warszawa): Stanowisko wobec akcji zmierzającej do zwalczania specyfików.

4. S. Sterling (Łódź), D. Stahr (Kraków): Stanowisko wobec spraw zawodowych.

5. S. Ciechanowski (Kraków): Sprawa porozumienia się co do kwalifikowania artykułów do druku.

6. J. Zawadzki (Warszawa): Prawa redakcji wobec autorów.

7. Ponowienie uchwał w sprawie wydawnictwa dzieł lekarskich polskich, w sprawie sprawozdań z piśmiennictwa polskiego do czasopism zagranicznych i w sprawie pism popularnych.

8. St. Dobrowolski (Kraków), Guranowski (Warszawa): Sprawy Związku prasy lekarskiej polskiej.

9. Wybór biura Związku na następną kadencję.

Uchwalono cały szereg rezolucji wnioskodawców i porządek obrad wyczerpano.

Sekcja filozoficzna.

Po kilku referatach uchwalono na wniosek Prof. Dr Straszewskiego urządzenie za trzy lata t. j. w r. 1914 pierwszego osobnego Zjazdu filozofów polskich i w tym celu powołuje się do komitetu organizacyjnego z prawem kooptacji panów: Dr Twardowskiego, Dr Łukasiewicza, Dr Weryhę, Dr Halperna, Dr Straszewskiego i Dr Garbowskiego; na wniosek Dr Twardowskiego i ks. Nuchowskiego sekcja filozoficzna wyraża przekonanie, że nauce logiki w szkole średniej należy poświęcić conajmniej dwie godziny tygodniowo przez jeden pełny rok nauki; wreszcie na wniosek prof. Straszewskiego sekcja uchwaliła przesłać w drodze telegraficznej hołd nestorowi filozofii polskiej prof. Struvemu. Zakończył przemową ks. Dr Pawlicki, poczem na wniosek Prof. Twardowskiego wyrażono podziękowanie Komitetowi.

Sekcja nauk ścisłych.

(Grupa fizyczna).

Drugie posiedzenie odbyło się pod przewodnictwem Prof. Kowalskiego (Fryburg—Szwajc) i Prof. Merczynga (Petersburg). Referaty wygłosili pp. Merczyng, Wertenstein i Kowalski. W dyskusji zabierali głos: Natanson, Kowalski, Loria, Zakrzewski, Godlewski, Kalinowski, Biało-brzeski i Kernbaum.

Potem wygłosili referaty pp. Ochorowicz i Wróblewski.

Trzecie posiedzenie odbyło się pod przewodnictwem Prof. J. Zakrzewskiego (Lwów). Referaty wygłosili pp. Dziewulski i Klemensiewicz.

W bardzo ożywionej dyskusji, którą te referaty wzbudziły, brali udział pp. Natanson, Kowalski, Witkowski, Bruner, Biało-brzeski, Loria i inni.

Na wniosek p. Brunera zebrali uczestnicy koron 100 (sto) jako udział fizyków polskich, zebranych na XI Zjeździe Lekarzy i Przyrodników w międzynarodowej fundacji pomnika i funduszu naukowego ku uczczeniu pamięci świeżo zgasłego wielkiego fizyka i chemika holenderskiego Vant Hoffa.

Sekcja ginekologiczno-położnicza.

Na posiedzeniu czwartym 20 b. m. przedpołudniem obradowano nad tematem głównym p. t. »Przerwanie ciąży ze stanowiska lekarskiego, ustawowego, kryminalnego i kościelnego«. Prezydium objęli: prof. Sołowij (Lwów), Dr Hankiewicz (Warszawa).

Prof. Mars podnosi doniosłość tematu i dziękuje profesorowi prawa Dr J. Rosenblattowi, który przyjął czynny udział w dzisiejszym posiedzeniu, oraz wita gości ze świata prawniczego.

Na posiedzenie przybyli: JExc. Dr. Witold Hausner, prezydent sądu apelacyjnego i Dr Flatau, dyrektor policji krakowskiej.

Ma temat główny mówili: prof. Bylicki (Lwów): Stanowisko lekarza wobec wzniecenia poronienia; Dr Mięso-wicz (Kraków) O wznieceniu poronienia ze stanowiska medycyny wewnętrznej; Prof. Dr Rosenblatt (prof. prawa Un. Jagiell.): Przerwanie ciąży wobec ustawy karnej (żywe okłaski); Dr Landau (Kraków) w zastępstwie prof. Piltza odczytał referat p. t. O przerywaniu ciąży ze wskazań psychiatrycznych; Prof. Wachholz (Kraków): Uwagi sądowo lekarskie nad sprawą spędzenia płodu; Dr Osuchowski (Kraków) Dwa przypadki usiłowanego przerywania ciąży wskutek popomyłki dyagnostycznej; Dr Janczewski (Warszawa): z kazuistyki poronień kryminalnych; Dr Folgowski (Poznań) Niezwykłe spostrzeżenia z dziedziny poronień zbrodniczych.

W dyskusji zabierali głos: Rosner (Kraków), prof. Rosenblatt (Kraków), Schöngut (Kraków), Jaworski (Warszawa), Wachholz (Kraków), Bylicki jako referent.

Sekcja farmaceutyczna.

Uzupełniając sprawozdanie z posiedzenia popołudniowego Sekcji w d. 19 lipca, zaznaczyć należy, że odczyt p. B. Koskowskiego (Warszawa): Przyczynki do kontroli znajdujących się w handlu środków leczniczych, posuwający sprawę kontroli leków, wywołał ożywną dyskusję. Interesujący odczyt p. Szydłowskiego (Myszków): »O mianowaniu naparstnicy« wprowadza sprawę badania surowców na nowe tory. Powyższe odczyty znalazły gorące przyjęcie wśród słuchaczy, dokumentując tem potrzebę badań ścisłych.

Fotografia uczestników Zjazdu do nabycia u p. Pierchalskiego (Karmelicka 23) za 4 k., z przesyłką 5 k. (do zaboru rosyjskiego 6 k.).

Lista uczestników.

Ogólna liczba biorących udział w Zjeździe wynosiła 1302 osób, w czem członków i uczestników 1270. W ostatniej chwili przybyli:

Ameisenówna Fryderyka, Kraków, Staszica 5.
 Będzki Roman, Lwów, Romanowicza 3.
 Bochosiewicz Teodor, Lwów, Straszewskiego 27.
 Bardyński Adam, Król. Pol. Ostrowiec, Litwania.
 Bośniacki Zygmunt, Bagui St. Giuliano.
 Chmaj Ludwik, Kraków.
 Dylewski Zygmunt, Siedlce, Tarłowska 12.
 Drzewicki A., Warszawa.
 Gartkiewicz Stanisław, Warszawa, Podgórska 36.
 Gruszczyński Lucyan, Kraków, Szpital św. Łazarza.
 Idziński Wiktor, Żywiec.
 Jakowski Maryan, Warszawa, Hot. Saski.
 Kornilowicz Kazimierz, Warszawa, Floryańska 1.
 Kozłowski Bronisław, Kijów, Grand-Hotel.
 Kupczyk Bernard, Kraków, Szujskiego 11.
 Kaufmanówna Zofia, Kraków.
 Landauówna Gizela, »
 Lubecki Kazimierz, »
 Lubecki Maryan, Tad. »
 Majewski Kazimierz, Kraków, Szczepańska 11.
 Małewski Józef, Miechów, Hotel Centralny.
 Myrtenbaum Leon, Kraków, Grodzka 6.
 Piwowar Adam, Zamkowiec.
 Sabat Bronisław, Lwów, Hot. Krakowski.
 Siostrzeńciewiczówna-Bohusz Ludwika, Kraków.
 Sołtysik Mieczysław, Stryj, Sobieskiego 9.
 Witalińska Stefania, Kraków, Kopernika 42.
 Witaliński Wincenty, Kraków, Kopernika 42.
 Wiegner Adam, Kraków.
 Wasserberg Ignacy, Kraków, Krakowska 35.
 Zarzycki Ferdynand, Kraków.

KAWIARNIA FRANCISZKA SAUERA W KRAKOWIE

ulica Szczepańska 1. 1, 1-sze piętro. — Telefon 350.

została gruntownie odrestaurowana wedle wymagań obecnej doby. Czytelnia zaopatrzona we wszystkie pisma krajowe i zagraniczne. Dwa salony damskie z osobnym wejściem. Sala bilardowa; 4 bilardy. Bufet zaopatrzony w najlepsze gatunki win, koniaków, likierów itp. Zakład otwarty od 6 rano do 3 w nocy.

JAN MICHALIK CUKIERNIA LWOWSKA KRAKÓW, UL. FLORYAŃSKA 45.

SPECYALNE CENNIKI DARMO I OPŁATNIE.

PRZY CUKIERNI DWIE WIELKIE SALE, NADZWYCZAJ WYGODNIE URZĄDZONE, GODNE ZWIĘDZENIA. ∴ LOKAL CUKIERNI OTWARTY OD 6-TEJ GODZINY RANO DO 2-GIEJ W NOCY.

ZDZISŁAW ZDANOWICZ MAGAZYN OBUWIA □ MAGAZYN BIELIZNY UL. SZCZEPAŃSKA L. 7 □ KRAKÓW. □ UL. SŁAWKOWSKA L. 3.

PENSYONAT DLA DORASTAJĄCYCH PANIENEK NA WZÓR ZAGRANICZNYCH „FINISHING SCHOOLS“

HELENY SŁONIŃSKIEJ

HELENY WARMIŃSKIEJ

DYPL. NAUCZYCIELKI JĘZYKÓW NOWOŻYTNICH

ANGIELKA RODOWITA I FRANCUSKA W PENSYONACIE
 LICZBA UCZNIENIC OGRANICZONA, OPIEKA NAJTROSKLIWSZA.
 W KRAKOWIE, BATOREGO L. 22. — II PIĘTRO.

Ludności wijskiej w okolicach objętych ruchem wychodźczym polecać należy założone dla opieki nad wychodźcami i subwenyowane przez Sejm Krajowy

Polskie Towarzystwo Emigracyjne
 w Krakowie, ul. Radziwiłowska 12

w domu własnym. (Filia we Lwowie ul. Działyńskich 1. 5.)

Polskie Towarzystwo Emigracyjne w Krakowie ułatwia znalezienie pracy w kraju i zagranicą i w tym celu utrzymuje bezpłatne biuro pośrednictwa pracy; opiekuje się ono także wychodźcami, udającymi się za morze, pouczając ich, kiedy, jak, którędy i dokąd jechać należy, i w tym celu utrzymuje biuro sprzedaży kart okrętowych i bezpłatne biuro informacyjne w sprawach wychodźstwa zamorskiego; dla Polaków przebywających na obczyźnie utrzymuje przy głównym swym biurze bezpłatną wypożyczalnię książek; wydaje własną gazetę, poświęconą sprawom wychodźstwa pod „Polski Przegląd Emigracyjny”; utrzymuje bezpłatne biuro porady prawnej dla wychodźców, ułatwia im nabywanie książek, wypisywanie gazet, zakładanie towarzystw oraz załatwianie rozmaitych spraw w kraju, utrzymuje własne biura za granicą, wydaje przewodniki po obcych krajach i słowniki cudzoziemskich języków, ułożone dla użytku polskich robotników itd. P. T. E. jest instytucją bezpartyjną, mającą na celu wyłącznie dobro polskiego społeczeństwa i polskich wychodźców.

KSIĘGARNIA NAKŁADOWA I SORTYMENTOWA

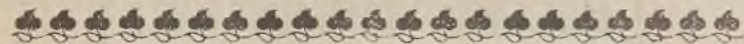
Skład i wypożyczalnia nut muzycznych oraz główna ekspedycja pism periodycznych

S. A. KRZYŻANOWSKIEGO

W KRAKOWIE

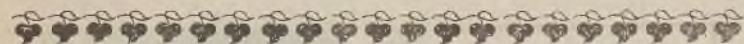
poleca swój skład zaopatrzony obficie w najnowsze dzieła z zakresu medycyny i chirurgii w języku polskim i niemieckim, zarazem dostarcza takowe na żądanie we wszystkich innych językach w najkrótszym czasie. — W celu ułatwienia nabycia tychże odsługuje takowe P. T. Lekarzom i Studentom medycyny na rachunek na spłaty miesięczne.

Prenumerata czasopism lekarskich we wszystkich językach. Katalogi lekarskie bezpłatnie.

Salon**Powszechnego Związku artystów malarzy i rzeźbiarzy**

W Krakowie, Mały Rynek L. 6. — I. piętro.

Sprzedaż obrazów i rzeźb po przystępnych cenach. Od g. 10 rano do 6 popołudniu. — Pocztówki własnego nakładu. Ilustrowane katalogi z Wystawy Niezależnych. ☺ ☺ ☺ ☺ Wstęp wolny.

SŁOWIAŃSKIE UZDROWISKO**LUHACZOWICE**

(LUHACOWICE) NA MORAWACH

pięknie położone w podkarpackiej okolicy z liczbą 6000 kuracuzyszów. :: 4 źródła alkaliczno-muriatyczne do picia wód. :: Kąpiele mineralne kwaso-węglowe naturalne (jak w NAUHEIM). :: Zakład wodoleczniczy. :: Kąpiele borowinowe. :: Wziewalnia. (Inhalatoryum). :: Komora pneumatyczna. :: Kąpiele rzeczne słoneczne i powietrzne.

Prospekty darmo i opłatnie przesyła Zarząd zdrojowy w Luchaczowicach na Morawach.

KSIĘGARNIA G. GEBETHNERA I SP. W KRAKOWIE, RYNEK GŁÓWNY 23

poleca wielki wybór książek we wszystkich działach wiedzy i literatury. Nowości krajowe i zagraniczne w języku polskim i obcych, otrzymuje niezwłocznie po wyjściu. Pośredniczy w przyjmowaniu przedpłaty na czasopisma krajowe i zagraniczne po cenach redakcyjnych. — Urządza biblioteki i ułatwia nabywanie dzieł na częściową spłatę. — Katalogi własnych i obcych wydawnictw dostarcza na żądanie bezpłatnie. — Zamówienia z prowincji załatwia z całą sumiennością i możliwą szybkością, na żądanie za zaliczeniem pocztowym.

MIESIĘCZNIK BIBLIOGRAFICZNY.

KATALOG NOWYCH KSIĄŻEK.

„A LA VILLE DE PARIS“

KRAKÓW, RYNEK GŁ. (PAŁAC SPISKI)

BUTY AMERYKAŃSKIE. :: PRZYBORY DO PODRÓŻY.

„POMONA“ KRAK. SZKÓŁKA DRZEW

SPOŁKA Z OGRANICZONĄ PORĘKĄ

BIURO: W KRAKOWIE UL. ŚW. GERTRUDY L. 8.

SZKÓŁKI: TRAKT WARSZAWSKI (tuż za rogatką).

Poleca: drzewa i krzewy owocowe i ozdobne róże pienne i krzaczaste. Jako specjalność drzewa formowane, jako to: piramidy, palmety, kordony i t. p. Cennik na żądanie darmo i opłacony.

P. P. Przyjezdnym godnym zwiedzenia jest lokal pierwszorzędnej

Kawiarni

Telefon 1125.

Telefon 1125.

Jana Mrożyńskiego w Ryнку głównym l. 19, albowiem odznacza się pamiątkami histor. z XVI. w. celuje doborowymi artykułami spożywczymi, wielki wybór pism, sale do gry, bilardy, wspaniały widok na Rynek itp.

Z inicjatywy Prof. Dr. PILTZA otwarty będzie z dniem 1 października r. b.

ZAKŁAD WYCHOWAWCZO-LECZNICZY

w Krakowie, ul. Kopernika l. 23.

dla nerwowych i słabo rozwiniętych dzieci.

Wyjaśnień udziela lekarz zakładu Dr. J. Jasiński ul. Kopernika 23.

PAMIĄTKI Z KRAKOWA

oraz zegarki i wyroby jubilerskie poleca

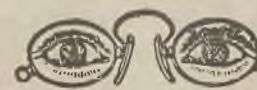
najtaniej

EMIL GOLDWASSER

KRAKÓW, UL. GRODZKA L. 25.

Wł. Tomaszewski Kraków, Rynek gł. L. 16.

Lampy naftowe, elektryczne, serwisy porcelanowe i szklane. Pamiątki z Krakowa.

M. ZWILLING
OPTYK I MECHANIK

Kraków, Sławkowska l. 4. :: Mikroskopy na raty.

HOTEL NARODOWY

KRAKÓW, POSELSKA L. 22. :: (WŁASNOŚĆ DRA STANISŁAWA ADAMSKIEGO. :: GUSTOWNIE ODNOWIONY. :: POKOJE OD 2 KOR. WZWYŻ.

INSTYTUT MUZYCZNY

w Krakowie, ul. św. Anny l. 2. — Telefon 2.236.

Wpisy od 26 sierpnia. Rok szkolny od 1 września do 1 lipca. Grono nauczycielskie: K. Umlaufowa, O. Kaufmanówna, H. Raczyńska, Dr. Bylicki, A. Bandrowski, S. Giebułtowski, B. Kopystyński, B. Raczyński, M. Świerzyński.

L. TOMASZKIEWICZ

OPTYK I MECHANIK KRAKÓW, FLORYAŃSKA 2

poleca: lornetki teatralne i polowe oraz najnowsze amerykańskie ewikiery Fitts-U.

JÓZEF KUCZMIERCZYK

KRAKÓW, UL. ŚW. ANNY. — NR. TELEFONU 394.

HANDEL DELIKATESÓW, POKOJE DO ŚNIADAŃ — PIWO PILZNEŃSKIE „URQUELL“ WENTYLACJA ELEKTRYCZNA.

WACŁAW JANEK KRAKÓW RYNEK 8

SKŁAD PAPIERU I GALANTERYI. :: WYKONUJE

WSZELKIE DRUKI LEKARSKIE PO BARDZO

NISKICH CENACH. :: PAMIĄTKI Z KRAKOWA.

KRAJOWY ZWIĄZEK TURYSTYCZNY

Kraków, ul. Szpitalna L. 34.

Tel. Nr. 1385.

Udziela wszelkich wyjaśnień, dotyczących podróży lądowych i morskich tak w kraju jak zagranicą, zdrojowisk ☐☐☐☐☐ i uzdrowisk. ☐☐☐☐☐

oraz

BIURO MIASTOWE

C. K. AUSTRYACKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH

Wydaje bilety jazdy w ruchu lokalnym, związkowym i zagranicznym.

NOWOŚĆ: Bilety zestawialne w jednym kierunku, wielkie udogodnienia dla wyjeżdżających do miejsc kąpielowych.

WSZYSTKIM TYM ☐☐☐☐☐☐ RODZICOM I OSOBOM,

KTÓRE DOBROWOLNIE UNIKAJĄ LUB UNIKAĆ MUSZĄ SPOŻYWANIA KAWY ZIARNISTEJ, OBWIESZCZAMY TEN RADOSNY FAKT, ŻE TAKŻE BEZ KAWY ZIARNISTEJ MOŻNA SPORZĄDZAĆ NAPÓJ DO TEJŻE CAŁKIEM ZBLIŻONY, NATOMIAST BEZ ZAWARTOŚCI POD JAKĄKOLWIEK BĄDŹ POSTACIĄ SZKODLIWEJ KOFEINY; TA SPECYALNOŚĆ ZWIĘ SIĘ

FRANCKA „ENRILO“ BEZ KOFEINY.

„ENRILO“ składa się z fachowo-świadomej mieszaniny krajowych ziemiopłodów i sporządza się go całkiem w ten sposób jak kawę, tylko z tą różnicą, że nie bywa on tylko polewany wodą, jeno musi być w wodzie przez pięć minut gotowany. ∴ Już zapach podczas gotowania przypomina wyraźnie kawę ziarnistą, a co dopiero smak, który już niejednego znawcę spowodował do okrzyku: „Enrilo“ zawiera jednak kawę ziarnistą! Tę „Enrilo“ kawę polecamy najgoręcej.

PRÓBK I PRZEPISY DO GOTOWANIA W CELU PRZEPROWADZENIA PRÓB GOTOWANIA I KOSZTOWANIA, WYSYLAJA JWP. LEKARZOM CHĘTNIE NA ŻYCZENIE JEDYNI WYTWÓRCY

FIRMA **HENRYKA FRANCKA SYNOWIE W SKAWINIE.**

FORTEPIANY, PIANINA, HARMONIE I PIANOŁE

ZA GOTÓWKĘ I NA SPŁATY NAWET
20-to MIESIĘCZNE POLECA FIRMA

∴ **B. GABRYELSKA** ∴

KRAKÓW, KRZYSZTOFORY RYNEK L. 35.

Wyłączne zastępstwo światowych fabryk: Knabe, Steinway, Chikering-Brewster Blüthner, Apollo, Petrof c. k. nadw. dostawca, Rösler c. k. nadw. dostawca, Protze itp.

W KRZYSZTOFORACH, RYNEK 35 W SALONACH MAGAZYNU FORTEPIANÓW FIRMY B. GABRYELSKA

OTWARTY ZOSTAŁ **NOWY SALON SZTUKI**

WYSTAWA I SPRZEDAŻ ZA GOTÓWKĘ
∩ I NA SPŁATY DO 20-tu MIESIĘCY. ∩

Autorowie dzieł wystawionych: Axentowicz, Czajkowski, Dębicki, Filipkiewicz, Frycz, Kamocki, Karpiński, Malczewski, Makarewicz, Markowicz, Mehofer, Pautsch, Rzeznik, Sichulski, Szczygliński, Wyczółkowski, Wyspiański, ∴ Zarnecki. ∴

CHEMIA I MIKROSKOP

są dziś najpotężniejszą bronią w rękę fabrykanta tutek i bibulek cygaretowych.

Już nadszedł ten czas, że laika, wyrabiającego tutki cygaretowe nie można nazwać na seryo fabrykantem. Dziś chcąc palaczom dostarczyć wyrobu o ile możliwości jak najmniej szkodliwego, konieczną jest dokładna znajomość chemii, mikroskopu i odnośnych ulepszeń technicznych. To też na podstawie mych własnych rozbiórów chemicznych i badań mikroskopowych, oraz na podstawie wyrobionego smaku i fachowych mych wskazówek, mam zrobioną bibułkę cygaretową, znaną ogólnie pod nazwą:

„Salvesol-Noris“.

Nie wliczam zalet, jakie posiadają owe tutki cygaretowe „Salvesol-Noris“ z wata w ustnikach teje samej nazwy, gdyż są powszechnie znane i ulubione tak w kraju jak i zagranicą.

Do nabycia we wszystkich trafikach.

M. W. BELDOWSKI

Fabryka Tutek i Bibulek cygaretowych
w Krakowie.

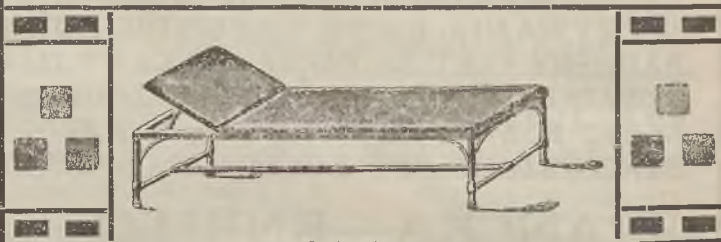
PREMIOWANA NA KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH
WYSTAWACH FIRMA

JÓZEFA GORECKIEGO

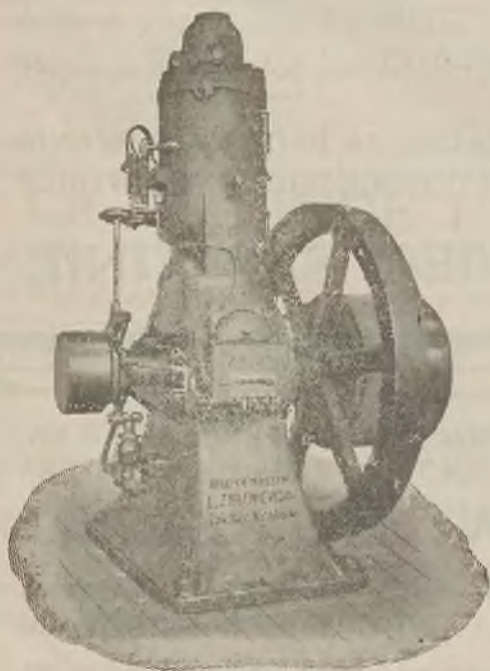
W KRAKOWIE
UL. ŚW. WAWRZYŃCA L. 26.

WYKONUJE POMIĘDZY INNEMI
WYROBAMI: URZĄDZENIA SZPI-
TALNE, KLINICZNE I DOBOROWE
MEBLE LEKARSKIE PO NAJPRZY-
STĘPNIEJSZYCH CENACH.

STAŁA WYSTAWA W LOKALU WYSTAWY
BUDOWLANEJ UL. STRASZEWSKIEGO 28.

MOTORY

„ELZETA“

C. K. UPRZ. FABRYKA MASZYN ZIELENIEWSKI-KRAKÓW

TOWARZYSTWO AKCYJNE — ROK ZAŁOŻ. 1804
BIURO: KROWODERSKA L. 65 · TELEF. 196.

Oddział I. Budowa
maszyn:

Maszyny parowe, pompy, maszyny wyciągowe, kopalniane, kompresory itp.

Oddział II. Kotłarnia:

Kotły parowe różnych systemów i wielkości.

Oddział III. Budowa
mostów i konstrukcji
żelaznych:

Mosty kolejowe, drogowe, konstrukcje dachowe i t. d.

Oddział IV. Odlewnia
żelaza i metali:

Odlewy budowlane i maszynowe podług własnych lub nadesłanych modeli do 10-ciu ton w jednym kawaiku.

Oddział V. Budowa
statków:

Statki rzeczne, parowe i motorowe, łodzie, bagry, lądowe i rzeczne, parowe i motorowe.

Oddział VI. Budowa
motorów:

Motory naftowe i ropne najnowszej konstrukcji „ELZETA“.